

Uitvoering burgerservicenummer dient privacy te waarborgen

door Anne-Wil Duthler, kandidaat Eerste Kamer

Nederland hoort nog net niet bij het rijtje van de Verenigde Staten, Rusland en China, maar het duurt niet lang meer of ook Nederland heeft het label van controlestaat gekregen. Dit blijkt uit een recent onderzoek van de Privacy International Organisation naar de staat van privacybescherming in 37 landen.

Een tekortschietende privacybescherming lijkt echter niet zozeer te maken te hebben met gebrekkige wetgeving op zichzelf, maar veel meer met gebrekkige en onzorgvuldige uitvoering van wetgeving.

Het resultaat van het onderzoek van de Privacy International Organisation is niet iets om trots op te zijn. Nederland scoort relatief goed op criteria als wettelijke bescherming en democratische waarborgen, maar slecht op wettelijke naleving en handhaving, koppeling van bestanden, identiteitskaarten en biometrie en communicatie-interceptie door politie en justitie. De aanstaande Wet algemene bepalingen burgerservicenummer (hierna BSN) zou in dit plaatje kunnen passen. Op zichzelf bevat de wet voldoende privacy-waarborgen, maar de uitvoering zal bepalend zijn voor het daadwerkelijke niveau van privacybescherming. Het wetsvoorstel ligt momenteel bij de Eerste Kamer. Het BSN wordt door velen omarmd en door sommigen verguisd, omdat de wet een te grote bedreiging zou vormen voor de persoonlijke levenssfeer. Mijns inziens kan het meevallen met die bedreiging voor de persoonlijke levenssfeer. Het burgerservicenummer kan heel goed een belangrijk hulpmiddel zijn voor het verbeteren van de dienstverlening aan de burger, een efficiëntere overheid en lagere administratieve lasten, terwijl tegelijkertijd een voldoende privacybescherming wordt geboden.

Een belangrijke voorwaarde daarvoor is dat de Wet BSN zorgvuldig wordt ingevoerd en uitgevoerd. Dat kan ook, want de voorzieningen die door de wet zijn aangebracht, bieden daartoe de mogelijkheid. Ik zal hierna eerst in hoofdlijnen beschrijven wat de Wet BSN inhoudt en vervolgens ingaan op de voorzieningen en instrumenten die gemeenten en andere gebruikers ter beschikking staan om zorgvuldig met het burgerservicenummer om te gaan. Daarna zal ik motiveren wanneer en waarom het BSN geen bedreiging hoeft te vormen voor de privacy en

Nederland in een volgende privacyranking weer beter zal kunnen scoren.

Het wetsvoorstel BSN beoogt algemene regels te stellen omtrent het gebruik van het BSN. Het bevat daarmee geen gedetailleerde regeling van alle aspecten van het gebruik van het BSN, maar geeft uitsluitend de kaders aan waarbinnen het BSN gebruikt mag of moet worden. Juist de invulling van die kaders bepaalt of het BSN al of niet een privacybedreiging vormt.

Exclusief gebruik

Het burgerservicenummer is een algemeen uniek persoonsnummer en treedt in de plaats van het sociaal-fiscaal nummer. Het is een informatieloos nummer; het bevat geen informatie over de persoon aan wie het is toegekend. Het gebruik van het nummer is verder voorbehouden aan alleen die personen, instellingen of organisaties die als gebruiker in de zin van de Wet BSN zijn aangemerkt. Dit zijn alle overheidsorganen en alle niet-overheidsorganen, die het burgerservicenummer nodig hebben voor de uitvoering van hun taak en dat bij of krachtens wet is voorgeschreven.

Gebruiksvoorwaarden

Een belangrijke voorwaarde voor het gebruik van het burgerservicenummer is dat – hoe triviaal het wellicht ook klinkt – het alleen mag worden gebruikt als dat nodig is. Indien het mogelijk is om een dienst te leveren zonder het vastleggen of raadplegen van gegevens van de burger, dan is het niet nodig het BSN bij deze transactie te betrekken. Het gebruik van het BSN is bijvoorbeeld niet nodig bij het verstrekken van informatie via Postbus 51 of het leveren van brochures. Ook als er

voor het verlenen van een dienst betaling nodig is, is dat onvoldoende om aan het criterium van 'nodig' te voldoen. Een andere belangrijke voorwaarde is de zogenaamde vergewisplicht. De gebruiker mag er niet klakkeloos van uitgaan dat het BSN dat hij gebruikt betrekking heeft op de juiste persoon. Hij moet de juistheid van de combinatie van een persoon met een BSN controleren. Op welke wijze hij dat kan doen, is in een zogenaamd Toetsingskader nader uitgewerkt.

Beheervoorziening

Het gebruik van het BSN wordt praktisch mogelijk gemaakt door onder meer de Beheervoorziening BSN. Voordat een nummer als BSN wordt toegekend, wordt het eerst aangemaakt en gedistribueerd door de Beheervoorziening BSN. De aangemaakte nummers worden vastgelegd in een nummerregister. In het nummerregister wordt tevens bijgehouden aan welke instantie het nummer is gedistribueerd. Een aangemaakt en gedistribueerd nummer wordt vervolgens door het college van burgemeester en wethouders als BSN toegekend op het moment dat een persoon wordt ingeschreven in de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (GBA) en deze persoon nog niet over een BSN beschikt. Het college van burgemeester en wethouders heeft de zorg dat een BSN slechts éénmaal en foutloos wordt toegekend. De Beheervoorziening heeft de zorg dat een BSN slechts éénmaal wordt aangemaakt en gedistribueerd.

De Beheervoorziening BSN wordt beheerd door het agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Zorgvuldige omgang

Om de burger erop te kunnen laten vertrouwen dat er zorgvuldig met het BSN wordt omgegaan, voorziet de wet in een zogenaamde Nationale Vertrouwensfunctie (NVF). De NVF betreft een verzameling voorzieningen, te weten de Landkaart, het Toetsingskader en de Functionaris voor de Gegevensbescherming (FG).

De *Landkaart* is een voorziening in de vorm van een website en is bedoeld om burgers inzicht te geven in de verschillende gebruikers en categorieën persoonsgegevens die de overheid vastlegt en uitwisselt met

andere gebruikers. Er wordt met de Landkaart geen inzicht gegeven in de persoonsgegevens van een individuele burger. Het *Toetsingskader* heeft verschillende functies. Het dient als handvat voor de goede uitvoering van de wet, maar ook als nadere uitwerking en operationalisering van de wet voor gebruikers, als toelichting op de regels van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp), als een handvat voor beveiliging en als hulpmiddel voor toezichthouders. De *FG* tot slot ziet toe op het zorgvuldig gebruik van het BSN door de Beheervoorziening BSN. Voor eventuele klachten en vragen over het gebruik van het BSN door gemeenten, zullen burgers bij de betreffende gemeenten moeten aankloppen.

Privacybescherming

De wet voorziet in een aantal waarborgen en maatregelen om een zorgvuldig gebruik van het BSN te bevorderen, waarbij de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer zo beperkt mogelijk is. De daadwerkelijke privacy-inbreuken die worden gemaakt zullen echter voor een belangrijk deel worden bepaald door de wijze waarop gemeenten en andere gebruikers het gebruik van het BSN in hun eigen organisatie hebben georganiseerd. Het komt dan aan op het formuleren en invoeren van juiste procedures en maatregelen ten aanzien van bijvoorbeeld de vergewisplicht, het maken van zorgvuldige autorisatieschema's, het treffen van passende beveiligingsmaatregelen en het helder communiceren van het bestaan ervan. De werking van dergelijke procedures en maatregelen staat of valt echter met de bekendheid ervan in de organisatie en met het draagvlak er voor in de organisatie. Onder die voorwaarden kan het BSN een prima hulpmiddel vormen voor gemeenten en andere gebruikers, zonder dat de privacy van burgers wordt bedreigd. Nederland zal weer hoger scoren op de privacyranking; het label 'controlestaat' kan weer veilig in de kast worden opgeborgen. Dat past bij een moderne, beschaafde rechtsstaat, waarin vrijheden, waaronder die van de vrije persoonlijke levenssfeer, hoog in het vaandel staan.

Het burgerservicenummer past bij innoverende en efficiënte overheid, mits passende privacywaarborgen worden getroffen.

Ledenwinst voor vrijwel alle politieke partijen

Het jaar 2006 toont een behoorlijke toename van het totale ledental van de Nederlandse politieke partijen, na een daling in 2005 en 2004. Telden de partijen in 2005 gezamenlijk 300.201 leden, in het afgelopen jaar kwam hun totaal uit op 318.144 leden – een toename van 17.949 (6,0%).

Opmerkelijk is de winst voor het CDA en de VVD. De christendemocraten – die met uitzondering van het jaar 2002 vanaf het einde van de jaren tachtig hun ledenaanhang zagen krimpen – gingen er met 560 leden op vooruit (0,8%) en blijven grootste partij van Nederland. Ook de liberalen, die vanaf het midden van de jaren tachtig vrijwel altijd leden verloren, konden in 2006

enige winst boeken (1,7%). CDA en VVD verloren overigens veel leden door 'natuurlijk verloop', maar wonnen er per saldo uiteindelijk meer bij. De cijfers voor de VVD luiden als volgt:

<i>1/1/2006</i>	<i>40.157</i>
<i>nieuwe leden</i>	<i>5.812</i>
<i>vervallen leden</i>	<i>5.120</i>
<i>saldo</i>	<i>692</i>
<i>1/1/2007</i>	<i>40.849</i>

Momenteel is 2,6 % van de 12.264.503 kiesgerechtigden in Nederland lid van een politieke partij (bron: DNPP, Groningen).